

SZÁVAI ATTILA

Csinnadratt, fengsui, antibábel

A szomszéd Sehonnayval (szakmáját tekintve: biztonsági őr) mentünk plázázni, ne zavarjuk apát otthon. Egy torta elkészítéséhez nyugalom kell, halk rádiós hírek, papucsklaffogás, megfontolt (de laza) fűszerezési mozdulatok. Apa takarékosági okokból, továbbá a kellő minőség érdekében saját maga készíti el önnön születésnapi tortáját.

Miután kijöttünk a pláza kávézójából (mert bent voltunk), tehát miután magunkhoz vettük a plázázáshoz szükséges vérnyomást és pulzusszámot, hamar feltűnt (nem is én lennék, nem is egy Rétschághy Vera), hogy miként változnak meg a városi lányok gyaloglási szokásai a plázában. Nagy kedvvel néztem például, hogyan nézik a csúnya lányok a szépeket. Hogyan nézik a kirakatban magukat és a menet közben jobbra-balra rángatott csípejüket. Az álszexuális tekintetekre direkt felhívtam Sehonnay figyelmét, nézze szomszéd, itt jön egy. Sehonnay meg: olyan volt a nézése, annyi szexualitással, amennyi egy merőkanál grízes tésztaiban van. Sehonnay főleg a divatos kistáskákon szokott mosolyogni a szájszagával. Szociológia ide, szociológia oda, vettem korábban egy ilyen kistáskát, amibe berakhatok csörömpölni pár csajos darabot, ciklámenrúzs, szempillaspirál, személyi, mobil, konzervnyitó, kilencvöltes elem, satöbbik, tamponok és egyéb női privátszférák.

Évről évre fejtörést okoz, hogy apámat, a másfél szobás Tivadart mivel, milyen ajándékkal lepjem meg születésnapjára. Tivadar minden évben elmondja: nem kell öneki semmi komoly, nem eszik sokat százon, ő már elégedett, ha megvan neki az a kis levegője a tüdőben, ha városi, ha nehéz, kátrányos is, kellő vas a vérben, acél az idegben. Plusz némi kaja, zacskós tej, névnapkor és születésnapkor esetleg kolbászpudding, pingvinfilé. Mert nem az anyagi javakon múlik a jókedv, ahogy Tivadar mondani szokta, elég, ha megvan az a kis kábeltévé, ha mindig van valami a szennyestartóban, szárítókötélen. Elég, ha naponta háromszor csenget a mikro, szisszen a szóda, görbül a konzervnyitó műanyagnyeje.

Aztán meg mi történt. Mint valami filmben. Figyelj. A hömpölygő, fortyogó embertömeg ordenaré hűsvéti áramlásában néhány pillanatra elveszítettem a biztonsági Sehonnayt. A biztonsági őr nem akart ordítani, hogy álljon meg a nászmenet, hasra mindenki, tudta szerintem, hogy nem lenne hatalma a tömeg felett. Itt más törvények uralkodnak, nem ám, hogy felszólítod őket sok szép nagy decibellel (mint mikor fázékra mész rá a korongvágóval) a biztonságos cselekedetre. Hogy álljon meg a csordulás, a csordáskodás, legyetek (maradjatok) emberek, kimondom még egyszer, Sehonnayul, mert olyan jó kimondani, kimondottan kimondottnak lenni: emberek. Embereknek maradni, ha hűsvéti vásárlási láz is van (ettől különböztek a csimpánzoktól: higgadtak maradtok, nem ám idegfeeszülés, csinnadratt, neszóljá' be), hanem menni, folyni nyugodtan a bevásárlóközpontban, mint az

esővíz. Illatosan, ékesen. Mivel tehát, mondjuk így, nem akarta megzavarni a tömeget, nem maradt más, mint hogy Sehonnay megpróbálta minél magasabbra nyújtani magát a sokaságban, hogy ne veszítsen szem elől.

Nem igazán foglalkoztam azzal, hogy nyomát vesztettem a biztonsági őrnök. Csak arra koncentráltam, hogy ne essek fel a lökdösődésben. Körülöttem mindenféle emberek – tehetősebbek, szegényebbek – veszekedtek, hangosan beszélgettek, például: mit kell még venni a nagyinak, mit beszéltünk meg vele. Gyerünk arra, a háztartási osztályra, új botmixer kellene, a múltkori leégett, mikor papi azzal keverte a glettet a konyhameszelés előtt, satöbbi. Az egyik kopott ruhás középkorú férfi, aki három szatyrot ráncigált magával a két kezében, éppen az arcom előtt ordított az asszonyának, várj meg Ilonka, ne siessé'. Megcsapott a foghíjas szájából kilövellő nehéz, keserűre pállott, kolbász- és borszag. Képzeld magad a helyembe, a háttérben folyamatosan szóló vásárlási zenék kásás zaja, a morajló tömeg rendszertelen mozgása, az arcodba nevető tinik édeskés illata és mindenfelől villogó fényreklámok. Hamar kiszívták ezek így együttesen az energiáimat. Szájon át lélegeztem, hátam, tenyerem izzadt, egy pillanatra azt hittem, elájulok. Totál pánik. A tömegben ekkor felbukkant egy sötétruhás, kapucnis pulóvert viselő férfi. Arca vékony, de határozott volt, szakálla túl már a borostán, de még innen a bozontostól. Elejtettem a táskámat (csajos darabot, benne ciklámenrúzs, szempilláspirál, személyi, mobil, konzervnyitó, kilencvoltage elem, satöbbik, tamponok és egyéb női privátszférák). A lökdösődő tömeg többször belerúgott inkább, mint hogy segített volna felvenni. Végül a kapucnit viselő férfi vette fel. Ekkor vettem észre, hogy a kézfeje be van fáslizva. Csuklótól, szépen megkerülve a magányos hüvelykujjat, majd két-három rétegben rásimult a kézfejre, nem láttam pontosan, majd a finom, fehér anyag visszatért a pulóver alá.

Zárójel. Régi elméletem, hogy a világ egyik legmagányosabb élőlénye a hüvelykujj. Mert ott van ugye a négy kis haver, az emberi kéz végső állomásai. Együtt szoktak játszani, simogatni, remegni, nem is folytatom, a kis hüvelykujj pedig legtöbbször csak akkor jut eszünkbe, ha fogjuk a kapaszkodót a villamoson, felmosunk, ha tehát meg kell ragadni valamit. Szerintem sokszor mérges is a hüvelykujj ezért, hogy adott például egy szombat este, filmközbeni ciróka, egyebek, sétálnak az ujjbegyek az erogén tájakon, (domb, meredély, szakadék, erdő, vagy éppen tarvágas, ne is részletezzed, cserjés, apró dúvadakkal, kuss legyen). És a hüvelykujj csak onnét jön a terminusba, amikor már az oroszlánrészt kell csinálni, megfogni, megragadni a gyakorlatias, az ösztönös, a rutinos, és mechanikus mozdulatokkal. Ettől teljes az emberi kéz, hogy ötvöződik a játék és a gyakorlat, meg a többi, húzd meg ereszd meg, játék és muzsika tíz percben, bocsi, tíz ujjban, tehát, amik percekből állnak össze egészszé, akár a kakukkos óra. Sokat elárul egy kéz, ha tudjuk, mit kell azon figyelni. Régebben is, ha unatkoztam a metrón, gyakran azt játszottam, hogy kiválasztottam egy, mondjuk férfi kézfejet és kerestem hozzá szakmát, hétköznapi mozdulatokat, táplálkozási- és szexuális szokásokat, egyebeket, sorsot, tehát életet képzeltem a kézhez. Majdnem kimondtam hangosan, hogy végzet, de látod, nem tettem, mert ezt, hogy végzet, hangosan, főleg, teljes meggyőződéssel, csak az angyalok mondhatják ki. Ezért nem hallottam ezt még politikustól: végzet. Mert ebbe nem szólhat bele a politika. Zárójel bezárva. Jól van, nyugi, én ilyen pofázós vagyok.

A kapucnis férfi felegyenesedett a bevásárlóközpont embertömegében, kezében a táskámmal. Ekkor láttam meg tisztán a férfi arcát, tekintetét. A tudást láttam a

szabályos, szakállas, de ápolat, rendezett arcon. Mintha a nem túl idős férfi mindent tudna rólam és arról, mit gondolok, mit gondoltam az imént, időtlenség volt a férfi szemeiben. Mintha tudna Sehonnayról is, aki ki tudja, hol tekereg most. Mintha tudna az otthoni tortakészítésről, a hüvelykujj-magányról, a táskám tartalmáról (csajos darab, benne ciklámenrúzs, szempillaspirál, személyi, mobil, konzervnyitó, kilencvolttos elem, satöbbik, tamponok és egyéb női privátszférák) mindenről. Tekintetem a férfi kezére csúszott (ha csúszik az egyáltalán). Olyan kezet láttam a fászlitól függetlenül, amire a női magazinok azt szokták írni: finom, értelmiségi férfikéz. Vékony, de erős tenyér, hosszú ujjak, azokon szelíd ívű körmök. Az ilyen kézzel zongorázni lehet, vagy egyéb más olyat művelni, ami szellemi, lelki érték, aminek súlya van tehát. Szimpatikus volt a kéz, de félelmetes is, ismerős, de mégis idegen. A kapucnis férfi úgy állt a lökdösődő tömegben, velem szemben, mint aki közéjük tartozik, de mégis kívül áll rajtuk, felettük, vagy alattuk, de ott van bennük. A tömegben, itt, ebben a Verában, a többi Verában, a többi Aloe családban, az emberi csorda minden tagjában. Mert nem nyáj ez már régen, csorda ez (gondolom a nehéz napokon), állati bögés, karám és trágyaszag, ha kemény is ez így. Óráknak tűnt a néhány másodperc, amíg néztük egymást a férfival. Aztán lassan elindult felém a táskával. Így közelebről is belenézhettem a férfi szemébe. Úgy öt méter lehetett köztünk. Tudást láttam a tekintetében, bölcsességet. Olyan volt belenézni a szempárba, mint mikor az ember beleül egy idegen szoba kényelmes foteljébe, becsukja a szemét és sóhajt egy nagyot, nem is, ez szomorú így, tehát: nagy, mély lélegzetet vesz, beszívja a szoba légkörét, tüdőre veszi a fengsűit. Végül valami különöset mondott a férfi. Már az is furcsa volt, hogy a körülöttünk szóló vásárlási zenék (egyszerre legalább négy szólt, innen-onnan), a jövő-menő, egymást lökdöső és túlkiabálni igyekvő emberek között a férfi hangját tisztán hallottam, holott több lépésnyi távolság volt köztünk, ami a plázai hangzavarban (igen, hasonló, noha egy pláza azért eléggé antibábel, mündegy) éppen elég, hogy ne értsed tisztán a másik szavát. Ennek ellenére a férfi minden erőlködés nélkül beszélt, nem ordított, nem magyarázott kézlóbalva, nem. Szobahangerőn beszélt, mely távolról érkezett hozzám. Talán inkább belülről hallottam a szavakat, nem füllel. A férfi maga elé tartotta a táskát, mintegy átadó mozdulattal indult felém és azt mondta: csak azt tartsd magadnál, amire feltétlen szükséged van, dobj el minden feleslegest, sallangot, vetkőzd le mindazt, amit árulásból, számításból, irigységből, félelemből rak rád a társadalom. Az ember elárulta saját magát, és engem is, téged, mindenkit. A férfi egészen közel hajolva folytatta: a népek most már csak magukban bízhatnak, csak rajtuk múlik, csak az őket alkotó egyéneken. Én mindenki ott vagyok, benned is, találj meg, fejezte be a kapucnis férfi, bal vállamra tette kezét, szemembe nézett, én az övébe (riadt kiscica a közeledő autó fényszórójába), majd gyors léptekkel megkerült, és a hátam mögött beleveszett a tömegbe. Szinte ugyanekkor került elő Sehonnay abból az irányból, amerre a kapucnis férfi távozott. Kérdeztem nem látta-e, merre ment. Sehonnay persze nem látta, azt mondta, most civilben van, semmi munka, oknyomozás, térfigyelés.